

UZASADNIENIE

W pozwie z 28 stycznia 2020 r. K. K. wniósł o zasądzenie od J. K. na swoją rzecz:

- 1) 66.795 zł tytułem zachowku po zmarłym ojcu Z. K. z ustawowymi odsetkami od 30 lipca 2018 r. do dnia zapłaty;
- 2) 48.000 zł tytułem zapisu testamentowego sporządzonego przez Z. K. z ustawowymi odsetkami od 30 lipca 2018 r. do dnia zapłaty.

(pozew k. 4-6)

W odpowiedzi na pozew J. K. uznał powództwo z tytułu zapisu testamentowego na rzecz powoda do 48.000 zł, wnosząc o jego oddalenie w pozostałym zakresie (co do zachowku).

(odpowiedź na pozew, k. 53-54)

Wyrokiem częściowym z 1 marca 2021 r. Sąd, na skutek częściowego uznania roszczenia, zasądził od J. K. na rzecz K. K. 48.000 zł.

(wyrok częściowy, k. 73)

W piśmie z 30 sierpnia 2021 r., uzupełnionym 29 listopada 2021 r., powód poparł powództwo co do 3.170 zł z tytułu zachowku, a w pozostałym zakresie cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia i wniósł o umorzenie postępowania.

(cofnięcie powództwa, k. 99, uzupełnienie, k. 106)

W piśmie z 8 listopada 2021 r. pozwany wyraził zgodę na cofnięcie pozwu w zakresie ponad 3.170 zł.

(pismo, k. 105)

Na rozprawie z 20 kwietnia 2022 r. powód sprecyzował, że zrzeczenie się roszczenia nie obejmuje odsetek dochodzonych od bezspornej kwoty zasądzonej wyrokiem częściowym i od kwoty 3.170 zł.

(protokół, k. 121 – od 00:06:20)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. K. zmarł jako wdowiec w dniu 25 stycznia 2012 r.. Pozostawił po sobie trójkę dzieci: E. B. z domu K., K. K. oraz J. K..

(odpis skrócony aktu zgonu w kopercie, k. 5 załączonych akt I Ns 607/12)

Z. K. pozostawił testament notarialny sporządzony 15 grudnia 2004 r. W testamencie powołał do dziedziczenia J. K. w całości.

(testament w kopercie, k. 6 załączonych akt I Ns 607/12)

Sąd Rejonowy w Pabianicach postanowieniem z 19 sierpnia 2013 r. w sprawie sygn. akt I Ns 607/12 stwierdził nabycie spadku po zmarłym Z. K. na rzecz spadkobiercy testamentowego J. K..

(postanowienie, k. 40 załączonych akt I Ns 607/12)

W skład spadku po Z. K. wchodził udział 5/8 w zabudowanej nieruchomości położonej w K. przy ul. (...).

(okoliczności bezsporne)

Przed Sądem Rejonowym w Pabianicach toczyła się sprawa o sygnaturze akt I Ns 963/16 w przedmiocie wniosku J. K. o dział spadku, podział majątku wspólnego rodziców stron i zniesienie współwłasności. W toku postępowania odwoławczego Sąd ustalił, że K. K. dokonał nakładów (rozbudowa) na nieruchomość położoną w K. przy ul. (...) o wartości 150.000 zł. Przyznając nieruchomość J. K. zasądzone na rzecz K. K. spłatę i zwrot nakładów w wysokości j.w..

W ramach tego postępowania 28 lutego 2018 r. sporządzona została opinia zawierająca wycenę nieruchomości położonej w K. przy ul. (...), która ustalono na 641.240 zł.

(okoliczności bezsporne)

Wartość nieruchomości położonej w K. przy ul. (...) dla której prowadzona jest księga wieczysta KW Nr (...) wynosi 641.240 zł.

(okoliczność niesporna między stronami w niniejszej sprawie, postanowienie wraz z uzasadnieniem, k. 448-454v. załączonych akt I Ns 963/16)

30 lipca 2018 r. K. K. złożył w Sądzie Rejonowym w Pabianicach wniosek o zawezwanie J. K. do próby ugodowej w zakresie roszczeń o wykonanie zapisu testamentowego sporządzonego 15 grudnia 2004 r. przed Notariuszem W. O. przez Z. K. zmarłego 25 stycznia 2012 r. poprzez zapłatę na rzecz K. K. 48.000 zł.

Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt I Co 1015/18.

Wniosek o zawezwanie do próby ugodowej został doręczony J. K. 14 stycznia 2019 r.

Do zawarcia ugody pomiędzy stronami nie doszło.

(wniosek, k. 3-4; potwierdzenie odbioru, k. 38, protokół, k. 42 załączonych akt I Co 1015/18)

30 lipca 2018 r. K. K. złożył w Sądzie Rejonowym w Pabianicach wniosek o zawezwanie J. K. do próby ugodowej w zakresie roszczeń o zachówek po zmarłym Z. K. w kwocie 66.795 zł.

Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt I Co 1016/18.

Wniosek o zawezwanie do próby ugodowej został doręczony J. K. 20 lutego 2019 r.

Do zawarcia ugody pomiędzy stronami nie doszło.

(wniosek, k. 3-4; potwierdzenie odbioru, k. 39, protokół, k. 42 załączonych akt I Co 1016/18)

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny, na podstawie powołanych dowodów. Stan faktyczny był między stronami bezsporny.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w części, w której nie zostało cofnięte, okazało się uzasadnione niemal w całości, z wyjątkiem części odsetek.

Zgodnie z art. 991 § 1 i 2 k.c., zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni – dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach – połowa wartości tego udziału (zachówek). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Stosownie do dyspozycji art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Strony jako zstępni spadkodawcy należą do kręgu jego spadkobierców ustawowych. Spadkodawca pozostawił testament notarialny, zgodnie z którym do spadku po sobie powołał jedynie pozwanego J. K..

Spadkodawca nie dokonał wydziedziczenia (pozbawienia prawa do zachowku) powoda w oparciu o przesłanki ustawowe określone w art. 1008 k.c. Powód nie zrzekł się dziedziczenia, nie został uznany za niegodnego dziedziczenia, ani też nie odrzucił spadku. Powód jest zatem osobą uprawnioną do otrzymania zachowku po spadkodawcy Z. K..

Nie zachodzą także żadne inne okoliczności, które uzasadniałyby pozbawienie powoda należnego prawa do zachowku.

Wyliczenie kwoty należnej tytułem zachowku wymaga ustalenia udziału spadkowego stanowiącego podstawę obliczenia zachowku oraz ustalenia wartości pieniężnej spadku z uwzględnieniem darowizn poczynionych przez spadkodawcę (substrat zachowku). Zgodnie z treścią przepisu art. 993 k.c. przy obliczaniu substratu zachowku nie odejmuje się zapisów. Po ustaleniu udziału spadkowego w oparciu o przepisy regulujące porządek dziedziczenia ustawowego należy dokonać przemnożenia określonego w ten sposób udziału przez #, gdy uprawniony do zachowku jest trwale niezdolny do pracy lub małoletni, albo przez $\frac{1}{2}$ w pozostałych przypadkach. Określenie przymiotu w postaci trwałej niezdolności do pracy i małoletniości winno nastąpić na dzień otwarcia spadku.

W niniejszej sprawie powód nie był trwale niezdolny do pracy, ani nie był osobą małoletnią w dacie otwarcia spadku tj. 25 stycznia 2012 r. Udział spadkowy powoda w ramach ustalenia wysokości należnego mu zachowku winien być wobec tego przemnożony przez ułamek zwykły wynoszący $\frac{1}{2}$.

Zgodnie z art. 931 § 1 k.c. udział powoda w spadku po ojcu Z. K. w przypadku dziedziczenia ustawowego, a więc w zbiegu z siostrą E. B. oraz z bratem J. K. wynosiłby $\frac{1}{3}$. W konsekwencji wysokość zachowku należnego powodowi jest równa $\frac{1}{6}$ ($\frac{1}{3} \times \frac{1}{2}$) substratu.

Dla obliczenia wartości spadku niezbędne było ustalenie co w jego skład wchodzi i jak kształtuje się wartość poszczególnych składników majątkowych.

W skład spadku po Z. K. wchodził udział $\frac{5}{8}$ w zabudowanej nieruchomości położonej w K. przy ul. (...). Wartość całej nieruchomości wynosiła 641.240 zł. Przedmiotową wartość należy pomniejszyć o wartość nakładów poczynionych na przedmiotową nieruchomość przez powoda tj. o 150.000 zł, którą to wierzytelność stwierdzono już prawomocnym orzeczeniem sądu. Pominięcie tego faktu oznaczałoby dwukrotne uwzględnienie na rzecz powoda wartości poczynionych przez niego nakładów. Tym samym wartość nieruchomości – spadku wynosiła 491.240 zł.

W kontekście powyższych uwag substrat zachowku w niniejszej sprawie wynosi 307.025 zł ($\frac{5}{8}$ z kwoty 491.240 zł).

Zachówek należny powodowi wynosi zatem 51.170 zł ($\frac{1}{6}$ z kwoty 307.025 zł). Z tytułu zapisu nie podlegającego odjęciu od substratu, ale zaliczanemu na należny zachówek, powód otrzymał (kwota zasądzona prawomocnym wyrokiem częściowym w niniejszej sprawie) 48.000 zł. Zachówek przypadający do uzupełnienia wynosi więc 3.170 zł (51.170 zł – 48.000 zł). Do zapłaty przez pozwanego na rzecz powoda tytułem zachowku przypada 3.170 zł, którą Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda. Do takiej też kwoty powództwo było ostatecznie przez powoda popierane.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 481 k.c., zgodnie z którym wierzycielowi świadczenia pieniężnego, za opóźnienie, należą się odsetki, choćby nie poniósł szkody. Zobowiązania zapłaty zachowku i wykonania zapisu nie są terminowe. Dłużnik popada w opóźnienie gdy go nie spełnia mimo wezwania do zapłaty. W niniejszej sprawie są to daty doręczenia odpisów wniosków o zawezwanie do próby ugodowej. Pozwany pozostaje w opóźnieniu licząc od dni następujących po doręczeniu mu odpisów wniosków w sprawach: sygn.. akt I Co 1015/18, I Co 1016/18. Dlatego też

odsetki naliczono od kwoty 3.170 zł od 21 lutego 2019 r., a od 48.000 zł od 15 stycznia 2019 r. Za okresy wcześniejsze żądanie odsetek zostało oddalone.

W myśl art. 355 k.p.c. Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew. Stosownie do treści art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia - aż do wydania wyroku. W myśl art. 203 § 4 k.p.c. Sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że wymienione czynności są sprzeczne z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa. Wobec tego, że w piśmie procesowym 30 sierpnia 2021 r. powód cofnął powództwo co do 63.625 zł z tytułu roszczeń dotyczących zachowku, a nie zachodzą przesłanki wymienione w art. 203 § 4 k.p.c., postępowanie w zakresie cofniętego żądania, na podstawie art. 355 k.p.c., podlegało umorzeniu.

Z uwagi na to, że żądanie powoda nie zostało uwzględnione w całości, Sąd o kosztach procesu rozstrzygnął na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. rozdzielając je stosunkowo. Koszty poniesione przez powoda wyniosły 5.917 zł (500 zł - część opłaty od pozwu, 5.400 zł - koszty zastępstwa procesowego; 17 zł – opłata skarbową od pełnomocnictwa). Koszty poniesione przez stronę pozwaną wyniosły 5.400 zł (koszty zastępstwa procesowego). Łącznie koszty poniesione przez strony wyniosły 11.317 zł. Z uwagi na wynik procesu powód ponosi koszty w 55 %, a pozwany w 45 %. W związku z powyższym powód winien zwrócić pozwanemu kwotę 307.35 zł (5.400 zł – 5.092,65 zł). W zakresie kwoty 48.000 zł pozwany traktowany jest jako strona przegrywająca proces. Wprawdzie pozwany uznał powództwo w zakresie zapisu już w odpowiedzi na pozew, ale nie sposób uznać, że nie dał powodu do wytoczenia powództwa skoro poprzedzone było bezskutecznym zawezwaniem do próby ugodowej.

O nieuiszczonych kosztach w wysokości 5.240 zł (nieuiszczona część opłaty od pozwu) sąd orzekł na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2010.90.594 j.t. ze zm.) z zastosowaniem w/w art. 100 k.p.c., nakazując:

- a) pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Łodzi od J. K. kwotę 2.358 zł (odpowiadającą wysokości w jakiej pozwany przegrał);
- b) ściągnąć z zasądzanego świadczenia od K. K. kwotę 2.882 zł.